

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/21857 Gk 29

7/29970

Sayı :30824082-610/13727297
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

06 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN METİN ERGUN'UN
TBMM 7/27459 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

7/27459 GK 154

SORULAR

Muğla ili sınırları içerisindeki Göcek Körfezi, Türkiye'nin en özel kıyı ekosistemlerinden birine sahiptir. Biyolojik çeşitliliği, deniz çayırları ve doğal yapısıyla hem çevresel, hem de ekonomik açıdan korunması gereken öncelikli alanlardan biridir. Son dönemde bölgede hayata geçirilmeye başlanan "Mapa-Şamandıra Sistemi" projesi ise içeriği, uygulama yöntemi ve şeffaflıktan yoksun ilerleyişi nedeniyle kamuoyunda ciddi endişelere yol açmış ve bu konuda bazı iddiaların öne sürüldüğü görülmüştür.

Söz konusu projeyle yerel halkın, sivil toplum kuruluşlarının, kıyı ekosistemi üzerine uzmanlaşmış bilim insanlarının ve ilgili meslek örgütlerinin görüşlerine başvurulmadığı, daha önce yapılan çalıştay, rapor ve bilimsel verilerin dikkate alınmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca proje kapsamında eski beton tonoz ve zincirlerin deniz dibi florasına verebileceği zararlar, *Posidonia Oceanica* olarak bilinen deniz çayırlarının gölgelenerek ışıksız kalma riski, atık alımı, enerji sağlama, yangın güvenliği gibi kritik başlıklardaki belirsizlikler, küçük ölçekli balıkçılar ve günlük tur tekneleri için yer ayrılmaması, projenin ticarileşme riski ve kamu yararından uzaklaşma ihtimali konularında çok sayıda eksiklik bulunduğu ifade edilmektedir.

Bu iddialara göre, projenin mevcut haliyle çevreyi koruma değil, aksine doğal dengeyi bozma ve kıyılarımızı ticarileştirme riski taşıdığı belirtilmektedir. Dolayısıyla, halkın erişim hakkını kısıtlayabilecek ve kamuoyunda sosyal adalet duygusunu zedeleyebilecek bir uygulamanın, şeffaflık biçimde değerlendirilmesi ve kamuoyunun tüm yönleriyle bilgilendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu çerçevede;

- 1) Proje, yürürlükteki "Göcek Körfezi ve Göcek-Dalaman Koyları Koruma ve Kullanma Esasları" yönetmeliği ile ne derece uyumludur?
- 2) Yerleştirilecek Mapa-Şamandıraların, *Posidonia Oceanica* çayırları ve kıyı ekosistemleri gibi hassas alanlara yönelik etkileri konusunda herhangi bir etki analizi yapılmış mıdır, yapıldıysa hangi sonuçlar ortaya çıkmıştır?
- 3) Sistemin atık yönetimi, elektrik altyapısı, yangın güvenliği gibi temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktır?
- 4) Projede halkın, yerel yönetimlerin ve STK'ların görüşü alınmış mıdır?
- 5) İşletmeci firma kamu yararına mı çalışacaktır, yoksa ticari esaslarla mı hareket edecektir?
- 6) Yerel halkın ve küçük ölçekli balıkçıların erişimi nasıl sağlanacaktır?
- 7) Sistemin toplam kapasitesi ne olacaktır ve yıllık konaklamaya izin verilecek midir?
- 8) Eski beton tonozların ve hayalet zincirlerin durumu nedir, ekolojik etkileri değerlendirilmiş midir?
- 9) Çalışan personelin sosyal hakları, barınma ve ulaşım gibi ihtiyaçları göz önüne alınmış mıdır?
- 10) Bu projeyle kamuya ne kadar gelir sağlanacak ve bu gelir nasıl kullanılacaktır?

CEVAPLAR

1) Yürürlükte olan Göcek Körfezi ve Göcek-Dalaman Koyları Kullanma Usul ve Esasları dikkate alınacak olup; ayrıca 7261 sayılı kanunun 10. Maddesi "Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir." hükmü gereği işlem tesis edilecektir.

7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi "Bakanlık tarafından Ajansa kullanma izni verilen veya kiralanın, Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanlarda; mapa ve şamandıra sistemleri kurmak, işletmek, deniz araçlarına atık alım hizmetlerini vermek ve bu hizmetlerin verilmesini sağlamak" hükmü kapsamında, Muğla İli, Fethiye İlçesi,

Göcek Mahallesi ve Göcek Dalaman Koylarında Mapa ve Şamandıra Sisteminin kurulmasını sağlamaktır. Proje, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak ve Göcek Körfezi'nin çevresel değerlerini korumak amacıyla planlanmıştır. Kapsam olarak, proje alanındaki her bir koyda, deniz araçlarının bağlanmasını kolaylaştıracak şekilde Mapa ve Şamandıra Sisteminin kurulumunu, ekipman tedarikini, montajını içermektedir. Ayrıca proje; Göcek Körfezi'nde çevresel tahribatı önlemek, denizaltı biyolojik çeşitliliğini ve deniz çayırlarını korumak, deniz kirliliğini azaltarak deniz suyu kalitesini arttırmak, bölgenin sürdürülebilir turizm potansiyelini geliştirmek, ülke ekonomisine katkıda bulunmak, Göcek Körfezi'ni uluslararası örnek bir turizm modeli haline getirmek hedeflerini taşımaktadır. Projenin amacı bölgenin yat kapasitesini arttırmak ve düzeni bozmak değil aksine mevcuttaki ve oluşabilecek yoğunlukların önüne geçerek gelişigüzel konaklamaların ve çapa atmaların engellenmesi ile bölgenin korunmasını sağlayacak önlemler olarak bir düzen oluşturmaktır.

Göcek-Dalaman Koyları, Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) olarak belirlenmiş olup, bölgenin korunması için Göcek Körfezi ile Göcek-Dalaman Koyları Koruma ve Kullanma Usul ve Esasları yürürlüktedir. İlgili mevzuatın temel amacı, bölgede kontrollü kullanım sağlayarak, kıyı ve deniz ekosistemini korumak ve mevcut düzensiz tekne trafiğini kontrol altına almaktır.

2) Mapa-Şamandıra Projesi kapsamında *Posidonia oceanica* (deniz çayırları) ve diğer hassas kıyı ekosistemlerine yönelik ayrıntılı etki analizleri yapılmış, bilimsel ve mühendislik verileri ışığında proje alanı seçimi ve şamandıra yerleşimleri planlanmıştır. Projenin temel amaçlarından biri, zaten yoğun teknelerin düzensiz ve kontrolsüz demirleme uygulamaları nedeniyle tahrip olmuş olan bu hassas alanları korumaya almak ve ekosistem üzerindeki baskıyı azaltmaktır.

Proje, Bakanlığımızca hazırlanan Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi Göcek-Dalaman Koyları Mapa-Şamandıra Sistemi Kurulumu İçin Fizibilite Raporu esas alınarak uygulanmaktadır. Ayrıca projenin hayata geçirilmesi aşamasında hem kapasite hem de ekolojik değerlendirme raporları hazırlanarak bölgenin hassasiyetleri dikkate alınmıştır.

Bununla birlikte Çevresel Etki Değerlendirme süreçlerinde Göcek Körfezinin sahip olduğu çevre değerlerini korumak ve mevcut çevre sorunlarını gidermek, ziyaretçilerin çevreyi tahrip etmemesi için alanın kontrol altına alınması, ziyaretçilerin ihtiyaçlarının karşılanması, biyolojik çeşitlilik ve çevre değerlerinin korunması, kirliliğinin önlenmesi, dip yapısı, derinlik, coğrafi konum, tekne/gemi manevra alanları, deniz trafiği, koylardaki tahsisler vb. etkenler göz önüne alınarak proje tanıtım dosyası hazırlanmış ve sunulan rapor uygun bulunmuştur.

3) Mapa-Şamandıra Projesi, yalnızca teknelerin bağlanmasını sağlayan fiziksel bir altyapı projesi değil aynı zamanda çevresel koruma, sürdürülebilir kıyı kullanımı ve güvenli hizmet sunumu prensipleri üzerine inşa edilmiş bütüncül bir yönetim sistemidir. Bu nedenle projenin altyapı bileşenleri, atık yönetimi, enerji ihtiyacının karşılanması ve yangın güvenliği gibi konuları kapsayacak şekilde entegre ve planlı olarak tasarlanmıştır. Bu amaçla işletme aşamasında ihtiyaç olması durumunda elektrik ihtiyacı güneş panellerinden karşılanacaktır. Tesiste inşaat ve işletme aşamasında oluşacak yangın, kaza, sabotaj vs. durumlarda acil müdahale planları hazırlanmıştır. Aynı zamanda hem inşaat hem de işletme aşamasında Atık Yönetimi ile ilgili mevzuat hükümlerine uyulacaktır. Konuyla ilgili tüm taahhütler Proje Tanıtım Dosyasında yer almaktadır.

4) Mapa-Şamandıra Sisteminin Kurulması ve İşletilmesi Projesi, kamu yararını esas alan ve çevresel sürdürülebilirliği öne çıkaran bir anlayışla planlanmıştır. Bu süreçte, bölgesel dinamiklerin ve paydaş görüşlerinin dikkate alınması amacıyla çeşitli düzeylerde bilgilendirme toplantıları, sektörel çalıştaylar ve değerlendirme oturumları düzenlenmiş; ilgili kurum ve kuruluşlardan gelen görüşler raporlanarak proje tasarımına yön verilmiştir.

Fethiye-Göcek Bölgesi tekne ve yat konaklamalarına bağlı olarak çevrede oluşan tahribat ile ilgili algının ölçülmesi başlığı altında Fethiye-Göcek bölgesinde uygulanması planlanan Mapa-Şamandıra Projesi'nin çevresel, ekonomik ve toplumsal etkilerini çok yönlü bir yaklaşımla

değerlendirmek ve bu projenin sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda nasıl katkılar sağlayabileceğini analiz etmek amacıyla nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek 27/11/2024-26/12/2024 tarihleri arasında 42 katılımcıyla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, kurumlar, kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri (STK'lar) dahil edilmiştir.

21.04.2025 ve 09.05.2025 tarihlerinde Muğla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz koordinasyonunda Türkiye Çevre Ajansı Başkanlığı üst yöneticileri ile bölgede faaliyette bulunan kurum ve kuruluşların temsilcileri ve önde gelen sivil toplum kuruluşlarının katılımları ile istişare toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda, yerel paydaşların önerilerinin dikkate alındığı ve karar alma mekanizmalarına katılımlarının sağlanacağı şeffaf bir uygulama süreci yürütülmektedir. Proje; yalnızca teknik ve çevresel boyutlarıyla değil, sosyal kabul ve yerel uyum açısından da güçlü bir yapı içinde tasarlanmıştır. Katılımcılığın, sürdürülebilir yönetimin temel unsuru olduğu bilinciyle, proje ilerleyen aşamalarda da kamuoyunun ve yerel aktörlerin katkılarını almaya devam edecek ve işletme modeli oluşturulacaktır.

5) Anayasa'nın 43. Maddesi'nde "Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir." hükmü ve Anayasa'nın 56. Maddesi'nde "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." hükmü düzenlenmiştir. 7261 ve 7410 sayılı kanunlarda, Projenin yürütülmesi Çevre Ajansı uhdesinde ve kamu hizmeti olarak tanımlanmıştır. 2024/24 sayılı AYM Kararında, Türkiye Çevre Ajansı'nın bu hizmeti kamu hizmeti olarak kabul edilmiş, bu hizmetin yürütülmesinde Anayasa'ya aykırılık bulunmadığı hususunu teyit etmiştir.

Sonuç olarak bu proje, Türkiye Çevre Ajansı tarafından kamu hizmeti ve kamu yararı esas alınarak yürütülmekte olup, kâr amacının ön planda olmadığı bir işletme modeli ile işletilmesi planlanmaktadır. Tüm süreçler, şeffaf, denetlenebilir ve kamu denetimine açık bir şekilde yürütülmektedir.

6) Mevcut düzensiz bağlama uygulamaları nedeniyle kıyılardan herkesin eşit şekilde yararlanması mümkün olmamaktadır. Teknelerin gelişigüzel demirleme yapması hem kıyı alanlarında yoğunluğa hem de ekosistemde bozulmalara neden olmaktadır. Mapa-Şamandıra Projesi, bölgedeki kıyı ve deniz kullanımını düzenleyerek tüm vatandaşların kıyıdan ve denizden eşit ve adil şekilde yararlanmasını sağlamaktadır. Bu proje ile özellikle küçük tekneler, balıkçılar ve günübirlik tur tekneleri için kontrollü bağlama alanları oluşturularak, kıyıların kullanımı daha adil hale getirilecektir.

7) Proje kapsamında ilk etapta 800 adet tekne bağlama kapasitesi planlanmıştır. Bu kapasite, yalnızca bir sayısal hedef değil, çok disiplinli bir çevresel değerlendirme süreci sonucunda belirlenmiş bilimsel bir planlama kararının ürünüdür. Sayının tespitinde deniz taşıma kapasitesi analizleri (koyların mevsimsel yük taşıma sınırları ve kaynak kullanımı), koyların batimetrik, biyolojik ve fiziksel özellikleri, mevcut tekne tipolojisi, boyutları ve konaklama sıklığı, posidonia oceanica gibi endemik ve hassas türlerin dağılımı, Kıyı Koruma ve Kullanma Usul ve Esasları dikkate alınmıştır.

Sistem, marina modeli gibi sabit ve uzun süreli konaklamaya izin veren bir yapı değil, hareketli, geçici, adil ve doğaya saygılı bir kullanım modeli olarak tasarlanmıştır.

Yıl boyunca hizmet verecek olan sistem, herhangi bir tekneye sürekli konaklama izni vermemektedir. Konaklama süresi sınırlandırılacak, doluluk takip sistemleri ile kapsamlı bir rezervasyon ve bağlama takibi entegre edilecektir. Yazılım destekli sistem ile her şamandıranın doluluk durumu, bağlama süresi ve çevresel etkisi anlık olarak izlenecek, aşırı kullanımın önüne geçilmekle birlikte ekosistemin taşıma kapasitesi gözetilecektir.

8) Göcek-Dalaman Koyları'nda geçmiş dönemlerde deniz tabanına yerleştirilen tonoz ve şamandıra sistemleri, bölgenin artan deniz trafiği ve turistik yükü karşısında zamanla işlevini kaybetmiştir. Proje alanında yapılan güncel saha gözlemleri, bu sistemlerin bir kısmında fiziksel deformasyonlar oluştuğunu ve bazı ekipmanların yer değiştirdiğini, battığını veya teknelerce uygunsuz biçimde kullanıldığını ortaya koymuştur.

Bu durumun temelinde, geçmiş sistemlerin uzun vadeli bakım-onarım süreçlerinin yapılamamış olması, sistem sahiplenmesinde farkındalık eksikliği ve bağlama noktalarının denetimsiz biçimde kullanılması yer almaktadır. Özellikle, deniz kullanıcılarının şamandıra kullanımına dair yeterli bilgiye sahip olmaması, yerel bazda ticari kaygıların teknik kurallara üstün gelmesi ve kullanım süresi takibinin sistemselsel olarak yapılamaması, mevcut sistemin etkinliğini azaltmıştır.

Bu çerçevede, "Mapa-Şamandıra Sisteminin Kurulması ve İşletilmesi" projesi ile mevcut beton blok sistemlerinden kaynaklı çevresel baskının giderilmesi, teknik hataların tekrarlanmaması ve sürdürülebilir bir bağlama modelinin hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Projenin sahada başlatılmasıyla birlikte, ilgili uzmanlardan (dalgiçlar, deniz biyologları ve mühendisler) oluşan teknik ekiplerin denetiminde mevcut tonoz sistemlerinin durumu tespit edilecektir.

Sonuç olarak; proje, geçmiş döneme ait âtil veya uygunsuz hale gelmiş bağlama unsurlarının doğaya verdiği zararın ortadan kaldırılması ve geleceğe yönelik çevre dostu, sürdürülebilir, denetlenebilir ve kamu yararına hizmet eden bir sistemin inşası amacıyla planlanmış olup, mevcut beton blok sistemlerine alternatif olacak şekilde doğayı koruyan bir çözüm modelidir.

9) Mapa-Şamandıra Sisteminin kurulması ve işletilmesi kapsamında görev alacak personelin çalışma koşulları, ilgili mevzuat çerçevesinde sosyal haklarını güvence altına alacak şekilde planlanmıştır. Personelin barınma, ulaşım, yemek ve temel ihtiyaçları, çalışma sahasının özellikleri ve hizmetin sürekli doğası dikkate alınarak kapsamlı bir lojistik destek yapısıyla çözüme kavuşturulmaktadır. Yerel işletmelerle iş birliği yapılarak yemek ve ikmal hizmetlerinin yerelden karşılanması hem bölge ekonomisine katkı sunacak hem de personelin düzenli ihtiyaçlarının etkin biçimde karşılanmasını sağlayacaktır. Uygulamada, çalışanların çalışma saatleri, izin hakları ve sosyal güvenlik yükümlülükleri İş Kanunu ve ilgili düzenlemeler doğrultusunda yerine getirilecek, personelin refahı ve iş güvenliği öncelikli bir unsur olarak ele alınacaktır. Projenin sürdürülebilirliği açısından personelin motivesi gözetilecek ve bu doğrultuda gerekli idari ve teknik tedbirler alınacaktır.

10) Çevre Ajansı Başkanlığımız, herhangi bir kâr amacının ön planda olmadığı bir işletme modeli ile bu faaliyeti gerçekleştirecektir. Türkiye Çevre Ajansının bu alandaki faaliyetleri bir işletmecilik faaliyeti değil, kamu adına yürütölen çevresel koruma, denetim ve sürdürülebilirlik hizmetidir. Proje, gelir elde etmeyi değil, elde edilen her bir geliri kamusal hizmete ve doğanın korunmasına dönüştürmeyi amaçlayan kamu yararı odaklı bir modeldir.